

DUTCH BIRDING

jaargang 6

nummer 1

1984

dutch birding

redactieadres

Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam (020-235049).

redactie

Arnoud van den Berg, Han Blankert, Kees Hazevoet, Edward van IJzendoorn, Dirk Moerbeek, Gerald Oreeel & Rombout de Wijs.

fotografisch redakteur

René Pop, Oosterstraat 28, 3134 NR Vlaardingen (010-341128).

fotowerving

Jan Mulder, Verlengde Koepellaan 9a, 2061 VD Bloemendaal (023-274216).

René Pop, Oosterstraat 28, 3134 NR Vlaardingen (010-341128).

lay-out & produktie

Karel Mauer, Hengelostraat 85, 1324 GV Almere-Stad (03240-33398).

Dutch Birding (driemaandelijks tijdschrift van de Stichting Dutch Birding Association met nummers in maart, juni, september en december) publiceert artikelen en mededelingen over de morfologie en de verspreiding en verplaatsingen van vogels in Nederland en Vlaanderen en elders in het Paelearctisch Gebied (en in andere zoögeografische gebieden). Het publiceert ook mededelingen over het gedrag van vogels.

stichting dutch birding association

adres

Stichting Dutch Birding Association, Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn.

bestuur

voorzitter: Edward van IJzendoorn (020-727239); secretaris: Peter de Knijff (01720-92186); penningmeester: Gerard Steinhaus (03404-17149); Kees Tiemstra (03455-2174).

De prijs voor een jaarabonnement op *Dutch Birding* bedraagt minimaal f 27,50 (Nederland) of BF 500 (België en Luxemburg). Abonnees buiten de Benelux betalen minimaal US \$ 15 of een gelijkwaardig bedrag in elke geldsoort tegen de geldende wisselkoers. Het abonnementsgeld kan worden overgemaakt op postgirorekening 4148343 ten name van de Stichting Dutch Birding Association, (Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn) of op bankrekening 549332065 van de ABN Bank (Amsterdam) ten name van Stichting Dutch Birding Association of op bankrekening 59270888 van de National Westminster Bank (25 Square Market, Dover, Kent CT16 1NQ, UK) ten name van Anton van IJzendoorn.

Inlichtingen, abonnementen, adreswijzigingen, klachten, advertenties en dergelijke: Peter de Knijff, Stichting Dutch Birding Association, Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn (01720-92186).

Copyright Stichting Dutch Birding Association 1984. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2828.

BEVER MENTORA ZWERFSPORT

Een bezoek aan onze lichtgewicht kampeerswinkels (tenten, slaapzakken, rugzakken, buitenkleding etc.) loont de moeite! **Katalogus:**

DEN HAAG Calandplein 4
070-883700 Bus 18 v.d.stations

ROTTERDAM Oudedijk 243
010-520468 Tram 7 v.a. C.S.

UTRECHT Biltstraat 96
030-716017 Bus 4 v.a.C.S.

S.V. "SIRIUS" Vogelexpeditie West-Afrika

Reis 1: Banc d'Arguin, december '84.

Reis 2: Kaap verdische eilanden,
januari '85.

Informatie en aanmelding:

SIRIUS postbus 16682

1001 RD Amsterdam tel. 020-250139

Dutch Birding

het blad voor
de vogelaar
die bij de tijd
wil blijven!

The monthly journal
for every birdwatcher

British Birds

*... full of variety ...
well illustrated ...
always readable ...*

Why not
give 'BB'
a try?

Ask for a free sample copy from
Mrs. Erika Sharrock, Fountains,
Park Lane, Blunham, Bedford.

unieke gelegenheid om hoog- arctische soorten te zien!

**Te verwachten zijn o.a. Ivoormeeuw, Vorkstaart-
meeuw, Kleine Alk, Rosse Franjepoot.**

De volgende reizen naar IJsland en Spitsbergen worden door Scandinavian Arctic Sunway in samenwerking met de stichting 'Plancius' georganiseerd:

reis 1 23 mei – 12 juni 1984 vanaf f 3.880
Shetland met bezoek aan Noss, Moussa en Foula, Far Øer – Sandøy en Myg-
genaes, IJsland – Höfn, Breidamerskursandur, Vik en Westmaneilanden. Reis-
leider: Jan Andries van Franeker.

reis 2 12 juni – 3 juli 1984 vanaf f 5.790
IJsland met Budir, Flatey, Isafjord, Grimsey en Kolbeinsey, Jan Mayen en 7
dagen Spitsbergen. Reisleider: Jan Andries van Franeker.

reis 3A 23 juli – 7 augustus 1984 vanaf f 4.470
Noordwest Spitsbergen met bezoeken aan vogelrotsen en toendra's. Zoogdie-
ren: Rendieren, Poolvossen, Walrussen en robben. Reisleider: Ko de Korte.

reis 3B 9 augustus – 24 augustus 1984 vanaf f 4.470
Zuidoost Spitsbergen. In Agardhbukta mogelijk Ivoormeeuwenkolonie. Op
Edgeøya mogelijkheid op IJsberen, Poolvossen, Rendieren, Walrussen en rob-
ben. Reisleider: Ko de Korte.

reis 4 27 augustus – 17 september 1984 vanaf f 4.890
Terugtocht; 6 dagen Spitsbergen, Jan Mayen, Far Øer, Orkney's. Reisleider:
Pieter Lagendijk.

reis 5 & 6 2 juli – 20 juli, 19 juli – 10 augustus 1984 f 2.895
18 daagse kampeerexpedities op Spitsbergen, omgeving Longyearbyen.

**Inlichtingen en boekingen: Scandinavian Arctic Sunway, Saxen Weimarlaan 58,
1075 CE Amsterdam, tel. 020-769011.**

Occurrence of Sociable Plover in western Europe

Arnoud B van den Berg

The Sociable Plover *Chettusia gregaria* is a remarkably regular vagrant to most western European countries. It breeds in dry steppes north of the Caspian and Aral Sea, between the Volga in the west and Mongolia in the east, south of 55N. It winters in north-eastern Africa, Saudi Arabia, Pakistan and north-western India, scarcely south to Sri Lanka.

The Sociable Plover is a distinctive bird. There is only a slight possibility of confusing it with Cream-coloured Courser *Cursorius cursor*, Dotterel *Charadrius morinellus*, various extralimital (and escaped) *Hoplopterus* plovers, White-tailed Plover *C leucura*, leucistic Lapwing *Vanellus vanellus* and, when seen briefly in flight, even with juvenile Sabine's Gull *Larus sabini*. Apart from individuals in alternate (= summer) plumage, Sociable Plovers are difficult to age and can not be sexed reliably in the field. For information on ageing and sexing, see Glutz von Blotzheim *et al* (1975) and Prater *et al* (1977). For accounts on general appearance, behaviour and voice, see eg Riley & Rooke (1962).

Up to and including 1982, a total of 63 records of Sociable Plover was established in western Europe, all referring to single birds. These came from Belgium (four), Denmark (one), FGR (10), France (nine), Great Britain (21), Ireland (two) and the Netherlands (16) (appendix 1). There were no records from Iceland, Norway and Sweden. In recent years, there has been a steady increase in records: four in 1950-59, 17 in 1960-69 and 27 in 1970-79.

The Sociable Plover was seen in every month except February, with two distinct peaks in April and October (figure 3). The majority of birds in Great Britain and Ireland was seen in autumn and winter while most records on the continent (Belgium, Denmark, FGR, France and the Netherlands) occurred in spring and summer. There were no winter records for the continent and no summer records for Great Britain.

Van de Weghe (1962) suggested that Sociable Plovers in western Europe joined flocks of westbound Lapwings all the way from their breeding grounds, an assumption based on the fact that vagrant Sociable Plovers were often seen together with Lapwings. Data of 11 Lapwings ringed in the Netherlands (during all seasons) and recovered in the USSR east of 45E, ie in the northern limits of Sociable Plover's

Occurrence of Sociable Plover in western Europe

FIGURE 1 Distribution of Sociable Plover *Chettusia gregaria* records in western Europe up to and including 1982 (open: autumn & winter, filled: spring & summer).

FIGURE 2 Occurrence of Sociable Plover *Chettusia gregaria* in spring & summer (filled) and autumn & winter (open) up to and including 1982 in Britain and Ireland (left) and Belgium, Denmark, FGR, France and the Netherlands (right).

breeding range, support this suggestion (appendix 2). Therefore, it seems worthwhile to look into the seasonal movements of Lapwings in order to analyse the striking distribution pattern of Sociable Plover in western Europe. The 3° January isotherm is correlated with the tendency of Lapwings to winter in Great Britain (except parts of Scotland), Ireland and western France and not on (the rest of) the continent (Glutz von Blotzheim *et al*). In severe weather they may move even further south as some winter records in the Mediterranean suggest. Obviously, the occurrence of Sociable Plover in Great Britain in winter

1-3 Sociable Plover *Chettusia gregaria*, Schiermonnikoog, Friesland, August 1982 (René Pop, Edward J van IJzendoorn, Jan Mulder).

Occurrence of Sociable Plover in western Europe

and its absence on the continent during that season can be linked to the distribution of Lapwings. In spring Lapwings follow rather more eastern routes (Cramp & Simmons 1983) and either leave or (for southern birds) bypass Great Britain. This again fits the distribution pattern of Sociable Plover, ie its absence in Great Britain and presence on the continent in spring.

Two different mechanisms may account for the summer distribution of Sociable Plover in western Europe which remain, however, difficult to substantiate. Non-breeding spring migrants can stay behind to summer somewhere along the migration routes, ie on the continent. Also, non-breeding birds moving westward from their breeding range together with Lapwings in early summer will arrive on the continent first, before continuing migration. On the other hand, autumn distribution of Sociable Plover is difficult to link to Lapwing movements.

To summarize, observations suggest the association of Sociable Plover and Lapwing in western Europe. This seems to be confirmed by ringing data of Lapwings and the distribution of records of Sociable Plover in western Europe which to a certain extent is correlated with the movements of Lapwings.

4 Sociable Plover *Chettusia gregaria*, Schiermonnikoog, Friesland, August 1982 (René Pop).

Occurrence of Sociable Plover in western Europe

FIGURE 3 Monthly occurrences of Sociable Plover *Chettusia gregaria* in western Europe up to and including 1982 (open: Britain and Ireland, filled: Belgium, Denmark, FGR, France and the Netherlands) (n = 61).

acknowledgements

Information on the western European records was supplied by the following persons to whom I express my sincere thanks: Geoffrey Acklam, Dorete Bloch, Lasse Braae, Philippe Dubois, Paul Herroelen, Alistair Hill, Jacques van Impe, René de Liedekerke, Killian Mullarney, Aevan Petersen, Michael Rogers, Kees Scharringa, Willy Suetens, Lars Svensson and Franklin Tombeur. The Vogeltrekstation at Heteren, Gelderland, supplied the ringing data of Lapwings. Peter Grant kindly read an earlier version of the typescript. I like to thank Dirk Moerbeek for his comments.

samenvatting

VOORKOMEN VAN STEPPEKIEVIT IN WESTELIJK EUROPA De Steppekievit *Chettusia gregaria* is een dwaalgast uit de USSR die in toenemend aantal in westelijk Europa wordt waargenomen. Tot en met 1982 waren er 63 gevallen bekend van steeds solitaire vogels in België, BRD, Denemarken, Frankrijk, Groot-Brittannië, Ierland en Nederland. In najaar en winter werd de Steppekievit vooral waargenomen in Groot-Brittannië en Ierland terwijl in voorjaar en zomer de meeste waarnemingen op het continent gedaan werden. De veronderstelling dat Steppekievitenvanuit hun broedgebied met Kieviten *Vanellus vanellus* meetrekken naar westelijk Europa wordt aannemelijk omdat ze hier in gezelschap van Kieviten werden waargenomen. Bovendien werden 11 in Nederland geringde Kieviten teruggemeld uit het noordelijk deel van het broedgebied van de Steppekievit. Het meetrekken wordt eveneens bevestigd door de verspreiding van winter- en voorjaarsgevallen van de Steppekievit in westelijk Europa die goed in verband kan worden gebracht met de trekbewegingen van de Kievit. Voor de zomer geldt dit in mindere mate terwijl voor de herfst geen verband duidelijk is.

references

CRAMP, S & SIMMONS, K E L 1983 *The birds of the western Palearctic* 3. Oxford, London & New York.

Occurrence of Sociable Plover in western Europe

5 Sociable Plover *Chettusia gregaria* in definitive alternate (= adult summer) plumage, Langerbrugge, Oostvlaanderen, April 1962 (Willy Suetens). 6-7 Sociable Plover in first basic (= first winter) plumage, Engelum, Friesland, November 1981 (Frans Hoogland).

Occurrence of Sociable Plover in western Europe

- GLUTZ VON BLOTZHEIM, U N, BAUER, K M & BEZZEL, E 1975 *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 6. Wiesbaden.
- PRATER, A J, MARCHANT, J H & VUORINEN, J 1977 *Guide to the identification and ageing of Holarctic waders*. Tring.
- RILEY, J W & ROOKE, K B 1962 Sociable Plover in Dorset. *Br Birds* 55: 233-235.
- VAN DE WEGHE, J P 1962 Beschouwingen in verband met het voorkomen van de Steppenkievit *Chettusia gregaria* (Pallas), in Europa. *Gerfaut* 52: 602-609.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid

appendix 1 Sociable Plovers *Chettusia gregaria* recorded in western Europe up to and including 1982.

Belgium

1962 April 8-13	Oostvlaanderen	Langerbrugge
1962 June 7-8	Oostvlaanderen	Zevergem
1966 April 5	Limburg	Zolder
1970 May 25	Antwerpen	Turnhout

Denmark

1930 June 23	Thisted	Raer, Hanstholm
--------------	---------	-----------------

FGR

1957 November 18	Baden-Württemberg	Ermatinger Becken, Untersee
1959 March 27-April 14	Baden-Württemberg	Speyer
1963 April 13-14	Nordrhein-Westfalen	Geisecke, Iserlohn
1966 October 1	Niedersachsen	Ochsenmoor, Dümmer
1966 October 6	Nordrhein-Westfalen	Lahde, Minden
1969 April 25-May 10	Nordrhein-Westfalen	Wesseling/Keldenich, Köln
1973 August 19-September 7	Bayern	Hörnauersee, Gerolzhofen
1975 October 12	Bayern	Pittirch, Straubing Bogen
1978 April 25-26	Nordrhein-Westfalen	Emstettener Venn, Steinfurt
1979 August 14-28	Bremen	Blöckland

France

1835 spring	Isère	Echirrolles
1858 March 20	Marne	Pleurs Marshes
1861 April 28	Marne	Pleurs Marshes
1955 November 14	Vendée	Saint-Hilaire-de-Riez
1966 October 31	Indre	Vineuil
1970 October 29-December 7	Bouches-du-Rhône	Camargue
1975 March 8	Marne	Marne Reservoir
1978 April 2	Loire-Atlantique	Marais de l'Erdre and Petit-Mars

1982 March 19-25

Dordogne

Great Britain

1860 autumn	Lancashire	Saint Michael's-on-Wyre
1926 November 3	Orkney	North Ronaldsay
1951 October 20	Northhamptonshire	Northhampton Sewage Farm
1961 April 6-20	Dorset	Wimborne
1961 October 29	Hertfordshire	Wilstone Reservoir
1963 September 23-November 12	Devon	Taw Estuary
1968 April 12	Kent	Westwell

Occurrence of Sociable Plover in western Europe

1968	September 28- November 18	Kent	Deal
1968	October 4	Suffolk	Havergate
1969	January 15	Orkney	Carrick, Eday
1973	October 6	Hampshire	Brighstone-Atherfield, Isle of Wight
1975	September 28- October 10	Dorset	Laugton Herring
1976	October 17- November 2	Cambridgeshire	Fen Ditton
1976	October 24-27	Essex	Hanningfield Reservoir
1977	September 3-25	Norfolk	Welney
1977-78	December 25- January 21	Suffolk & Essex	Little Cornard & Middleton- Great Henny
1978	May 30	Nottinghamshire	
1978	October 9-10	East Sussex	Arlington Reservoir
1978	October 11-16	Cornwall	Hayle
1979	December 15-21	Kent	Headcorn
1980	September 14	Oxfordshire	North Aston
Ireland			
1899	August 1	Meath	Navan
1909	December 25	Waterford	Tramore Bay
Netherlands			
1925	April 21	Noordbrabant	Beers
1961	October 8- November 16	Noordholland	Opmeer
1968	May 1	Noordholland	Amstelveen
1974	May 11	Limburg	Nederweert
1975	April 8-13	Gelderland	Arnhem
1975	July 5-19	Overijssel	Zwartsluis/Staphorst
1976	April 28-30	Gelderland	Herwijnen
1976	September 18	Gelderland	Winterswijk
1978	May 20	Noordbrabant	Veldhoven
1978	July 16	Noordholland	Callantsoog
1979	April 12-14	Friesland	Ferwerd
1979	September 16-17	Gelderland	Millingen
1981	July 4-5	Gelderland	Steenderen
1981	August 25-27	Gelderland	Kekerdom
1981	November 22	Friesland	Engelum
1982	August 19-30	Friesland	Schiermonnikoog

appendix 2 Lapwings *Vanellus vanellus* ringed in the Netherlands and recovered in the USSR east of 45E.

ringing date	recovery date	co-ordinates	km	days
04-03-50	22-04-50	55:48N 49:06E	2931	49
25-02-51	03-05-52	57:06N 50:00E	2964	432
25-06-56	06-05-60	58:42N 50:12E	2829	1411
21-03-55	12-05-57	62:12N 50:24E	2956	782
01-09-68	15-10-76	47:06N 51:54E	3397	2966
09-11-58	26-04-62	56:06N 63:36E	3860	1264
01-01-42	28-05-45	58:12N 68:18E	4086	1243
31-05-67	06-06-71	56:54N 68:42E	4038	1467
20-11-50	04-05-56	54:54N 69:06E	4267	1991
20-11-50	24-05-56	54:54N 69:06E	4267	2011
29-11-58	10-05-60	53:18N 69:30E	4366	527

Ringvangst van Grote Griuze Snip te Holwerd in mei 1983

Klaas Koopman & Eddy Wijmenga

In de nacht van 17 op 18 mei 1983 trachtten we met hulp van Simon Harringsma met mistnetten steltlopers te vangen voor ringonderzoek op de landaanwinningswerken in de Waddenzee ten noordoosten van Holwerd Fr. Het was zwaar bewolkt met af en toe regen of motregen waardoor het erg donker was. Er stond een zwakke noordoosten wind. Nabij de netopstelling bevond zich een hoogwatervluchtplaats waar steltlopers overtijden. Wij vingden onder andere acht Zilverplevieren *Pluvialis squatarola*, 34 Bonte Strandlopers *Calidris alpina*, twee Rosse Grutto's *Limosa lapponica* en zeven Tureluurs *Tringa totanus*. Omstreeks 2:00 werd een steltloper gevangen die we in het donker op grond van het formaat voor een Groenpootruiter *T. nebularia* hielden maar later in het licht van onze lantaarns aan een veel te kleine Rosse Grutto deed denken. Na de vogel nauwkeuriger te hebben bekeken, werd deze mede aan de hand van de maten gedetermineerd als Grote Griuze Snip *Limnodromus scolopaceus*. De vogel werd geringd en tot de volgende morgen vastgehouden waarna samen met Joke Bloksma en Meinte Engelmoer een beschrijving gemaakt werd. Vervolgens werd de steltloper meegenomen naar Grouw Fr om te worden gefotografeerd. Daar werd hij om c 10:00 losgelaten. Direct na het loslaten landde de vogel en stond korte tijd op enkele meters afstand recht op als een Grutto *L. limosa*. Vervolgens vloog de steltloper in snelle vlucht in noordoostelijke richting, eerst laag over de grond met enigszins strakke vleugels, daarna snel hoogte makend. Bij het wegvliegen riep de vogel enkele malen.

De hieronder volgende beschrijving is gebaseerd op de ter plaatse gemaakte aantekeningen en dia's.

beschrijving

KOP & HALS Bovenkop en achterhals donker bruinzwart en met enkele roodbruine vlekjes. Wenkbrauwstreep lichtbruin en gevlekt. Teugel donkerbruin. Oogring licht. Oorstreek, keel, zij- en voorhals grijs met donkere stippen.

BOVENDELEN Mantel- en schouderveren zwart met roodbruine vlekken en randen en geelwitte top. Rug en stuit wit. Boven-

staartdekveren witachtig en zwart-bruin gebandeerd.

ONDERDELEN Borst- en buikveren rossig met witte zomen en overgaand in voor- en zijhals. Flank rossig met zwarte dwarsstreepjes en wit gezoomde veren. Anaalstreek en onderstaartdekveren rossig met witte en bruinzwarte stippen, op sommige veren overgaand in dwarsstrepen.

8-9 Grote Griuze Snip *Limnodromus scolopaceus*, waarschijnlijk vrouwtje in definitief wisselkeed (= volwassen zomerkleed), Holwerd, Friesland, mei 1983 (Klaas Koopman).

10 Grote Griuze Snip *Limnodromus scolopaceus*, waarschijnlijk vrouwtje in definitief wisselkleed (= volwassen zomerkleed), Holwerd, Friesland, mei 1983 (Klaas Koopman).

VLEUGELS Slagpennen donkergrijs; binnenste vier handpennen met smalle witte zomen; armpennen met witte zomen; tertials als schouderveren. Dekveren donkergrijs met lichtgrijze zomen. Geen vleugelstreep. Onderdekveren grijs; grote en middelste met witte zomen, uitgezonderd buitenste vijf. Oksel wit en bruinachtig gestreept.

STAART Bovenzijde witachtig en zwartbruin gebandeerd; middelste twee paren pennen rossig en zwartbruin gebandeerd; breedte van lichte banden ongeveer helft

van donkere. Onderzijde donker- en lichtgrijs gebandeerd.

NAAKTE DELEN Iris donkerbruin. Snavelbasis groenachtig grijs, aan top glanzend zwart. Poot lichtgroen.

MATEN Gewicht 158 g (om c 2:00). Vleugellengte 150 mm. Snavellengte 72,8 mm; snavel aan top 15 mm afgeplat. Tarsuslengte 42,0 mm.

SLEET Handpennen lichte sleet.

GELUID Bij wegvliegen enkele malen herhaald scherp *krie-krie*.

determinatie

Op grond van snavel- en tarsuslengte kon de steltloper als Grote Griuze Snip worden gedetermineerd en kon Kleine Griuze Snip *L. griseus* worden uitgesloten; gezien de grote snavellengte betrof het waarschijnlijk een vrouwtje (cf Cramp & Simmons 1983, Glutz von Blotzheim *et al* 1977). De vogel was in wisselkleed (= zomerkleed) gezien de rossige lichaamsveren; op grond van de slechts lichte sleet aan de handpennen betrof het waarschijnlijk een exemplaar in definitief (= volwassen) kleed (na tweede kalenderjaar) (cf Prater *et al* 1977). De vogel was uitzonderlijk zwaar (cf Cramp & Simmons).

Het verenkleed verschilde van dat van de Kleine Grije Snip door de combinatie van de dicht gevlekte keel en voorhals, de geheel rossige en ongevlekte buik en de smalle lichte staartbanden. De Kleine Grije Snip heeft afhankelijk van de ondersoort een licht tot matig gevlekte keel en voorhals, vaak een geheel of gedeeltelijk witte buik, al dan niet met donkere vlekken, en lichte staartbanden die tenminste van gelijke breedte zijn als de donkere staartbanden. De roep was kenmerkend voor een Grote Grije Snip (cf Wilds & Newlon 1983).

voorkomen en verspreiding

Dit was het eerste zekere geval van de Grote Grije Snip voor Nederland. Tot nu toe was één geval van een grije snip bekend: van 4 tot en met 7 september 1971 verbleef een exemplaar in het Friese gedeelte van de Lauwersmeer (de Boer *et al* 1972). De waarnemers stelden dat deze vogel niet met zekerheid kon worden gedetermineerd maar dat op grond van ruistadium en biotoopkeuze kon worden geconcludeerd dat het waarschijnlijk een Grote Grije Snip betrof. Ook de Commissie voor de Nederlandse Avifauna beschouwde de determinatie niet als volledig zeker maar gaf er de voorkeur aan het geval toch als Grote Grije Snip te registreren. Dit lijkt ons niet houdbaar.

Tot en met 1982 werd de Grote Grije Snip meer dan 100 maal in Europa vastgesteld waarvan 80 exemplaren in Groot-Brittannië en verder waarnemingen in de DDR, Denemarken, Frankrijk, Ierland, Noorwegen, Spanje en Zweden. Voorts waren er gevallen waarbij het onzeker was of het een Grote dan wel een Kleine Grije Snip betrof. Ruim de helft van alle gevallen van een grije snip in Groot-Brittannië kon niet worden gedetermineerd (Cramp & Simmons, Rogers & the Rarities Committee 1983). De Kleine Grije Snip is in Europa slechts enkele malen vastgesteld; de Britse gevallen worden thans herzien.

De Grote Grije Snip broedt in oostelijk Siberië, Alaska en in het noordwesten van Canada en overwintert van het zuidelijk deel van de Verenigde Staten tot aan Panama (Wilds & Newlon). Verreweg de meeste Europese gevallen dateren uit het najaar. De weinige gevallen uit het voorjaar hebben mogelijk betrekking op vogels die in voorgaande jaren aan deze kant van de Atlantische Oceaan zijn geraakt en hier een verplaatsingspatroon hebben dat enigszins overeenkomt met dat van hun soortgenoten in Amerika.

summary

RINGING TRAP OF LONG-BILLED DOWITCHER AT HOLWERD IN MAY 1983 On 18 May 1983 a female Long-billed Dowitcher *Limnodromus scolopaceus* in definitive alternate (= adult summer) plumage was mist-netted at Holwerd, Friesland. The bird was ringed and photographed. A description is given and its identification and the occurrence of dowitchers in Europe are briefly discussed. This was the first record for the Netherlands. According to the authors, the record of an unidentified dowitcher in 1971 has wrongly been registered as Long-billed.

verwijzingen

- DE BOER, H F *et al* 1972 Een grijze snip *Limnodromus* bij het Lauwersmeer. *Limosa* 45: 186-189.
- CRAMP, S & SIMMONS, K E L 1983 *The birds of the western Palearctic* 3. Oxford, Londen & New York.
- GLUTZ VON BLOTZHEIM, U N, BAUER, K M & BEZZEL, E 1977 *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 7. Wiesbaden.
- PRATER, A J, MARCHANT, J H & VUORINEN, J 1977 *Guide to the identification and ageing of Holarctic waders*. Tring.
- ROGERS, M J & THE RARITIES COMMITTEE 1983 Report on rare birds in Great Britain in 1982. *Br Birds* 76: 476-529.
- WILDS, C & NEWLON, M 1983 The identification of dowitchers. *Birding* 15: 151-166.

Klaas Koopman, Túnkery 5, 8501 TG Joure
Eddy Wijmenga, Mounehoek 42, 9263 TL Garijp

mystery photographs

12 Judging from its general proportions, it is clearly not one of the small gulls. The combination of plain grey scapulars and mantle contrasting with an obviously predefinitive (= immature) wing pattern and tail indicate either a medium-sized species in its first year or a large species in its second year. As a first step in the identification process it is important to sort out which. At least the apparently all-dark tail suggests the former and this is confirmed by the unusual head pattern and breast band which would not be shown by any large gull in its second year.

Several points in combination identify this individual as a Laughing Gull *Larus atricilla* in first basic (= first-winter) plumage. They are the large all-black bill, extensive dark coloration across breast and flanks, the apparently dark tone of the grey above, the all-dark looking tail and the upperwing pattern. It was photographed by Arnoud van den Berg in Ecuador in January 1981.

Some field guides give the impression that Laughing Gull in first basic plumage is difficult to tell from another American species, Franklin's Gull *L pipixcan*. There are, however, several points of clear difference. Franklin's is a smaller species and this is reflected in its more dainty proportions which recall those of a Little Gull *L minutus*. Its bill is smaller (shorter) than Laughing's. Franklin's has all-white underparts, a distinctive half-hood and whitish bases and sides to the tail. The underwing is also extensively white, unlike Laughing's which is barred with dark

11 Laughing Gull *Larus atricilla* in first basic (= first winter) plumage, Ecuador, January 1981 (Arnoud B van den Berg). 12 Franklin's Gull *L. pipixcan* in first basic (= first winter) plumage, Ecuador, January 1981 (Arnoud B van den Berg).

lines. The photograph included here for comparison is of a Franklin's in first basic plumage taken by the same photographer at the same place and on the same date as the Laughing. Franklin's has a usually complete first prealternate (= first-spring) moult and this individual has already replaced at least two inner primaries at the beginning of this moult. All other gulls except Sabine's Gull *L sabini* have a partial first prealternate moult (head and body only) at this stage.

Peter J Grant, 14 Heathfield Road, Ashford, Kent TN24 8QD, UK

mededelingen

Duinpieper te Amsterdam in november en december 1983 Op 12 november 1983 werd door Menno Huizinga een Duinpieper *Anthus campestris* waargenomen te Amsterdam. De vogel bevond zich op een schaars begroeid terrein bij de Aziëhaven in het Westelijk Havengebied. De pieper viel op door zijn kwikstaartachtig gedrag en musachtige roep. Op 24 november werd de Duinpieper herontdekt door Willem van der Waal en vervolgens door veel vogelaars gezien. Op 10 december werd hij voor het laatst waargenomen. Er werden foto's en geluidsopnamen gemaakt.

VERENKLEED Bovenkop gelig vaalbruin met opvallende zwarte lengtestreepjes; achterhoofd iets lichter met weinig streepjes. Wenkbrauwstreep licht, duidelijk en tot voorbij oorstreek lopend. Oogstreep donker, vaag begrensd en van snavel tot op oorstreek lopend. Oorstreek egaal vaalbruin. Oogring licht, smal en vooral zichtbaar onder oog. Kin en keel vrijwel wit; snorstreep donker, van snavel tot halverwege oorstreek lopend; baardstreep donker, vaag begrensd en niet tot aan snavel lopend, op borst overgaand in enkele vlek-

jes. Mantel en schouder gelig vaalbruin met opvallende donkere vlekjes. Rug en stuit licht crèmekleurig als mantel maar ongevlekt. Borst gelig met enkele donkere vlekjes. Overige onderdelen vrijwel wit als keel en ongestreept. Vleugel donker; slagpennen en dekveren met duidelijk licht crèmekleurige zomen; centra van dekveren donker en als ankertjes bijna tot uiteinde lopend. Staart donker met opvallend veel wit aan buitenste staartpennen.

NAAKTE DELEN Iris donker. Snavel licht, culmen donker. Poot licht vleeskleurig.

Op grond van de vlekken op de mantel en borst betrof het waarschijnlijk een Duinpieper in eerste basiskleed (= eerste winterkleed) met restanten van het juveniele kleed (cf Bub 1981).

13 Duinpieper *Anthus campestris*, waarschijnlijk in eerste basiskleed (= eerste winterkleed), Amsterdam, Noordholland, december 1983 (Arnoud B van den Berg).

Voor zover bekend was dit het eerste decembergeval van de Duinpieper voor Nederland en mogelijk voor westelijk Europa. Het laatste geval voor Nederland was tot nu toe op 1 november 1968 te Renkum Gld (van den Bergh *et al* 1979).

summary

TAWNY PIPIT AT AMSTERDAM IN NOVEMBER AND DECEMBER 1983 From 12 November to 10 December 1983 a Tawny Pipit *Anthus campestris* was present at Amsterdam, Noordholland. The bird was probably in its first prebasic (= post-juvenile) moult. This was the first December record for the Netherlands and possibly for western Europe.

verwijzingen

VAN DEN BERGH, L M J *et al* 1979 *Vogels van de Grote Rivieren*. Utrecht & Antwerpen.
BUB, H 1981 *Kennzeichen und Mauser europäischer Singvögel* 2. Wittenberg.

Menno Huizinga, Gerrit van der Veenstraat 111, 1077 DV Amsterdam
Willem van der Waal, Laagte Kadijk 11, 1018 BA Amsterdam

Unusual song of Grasshopper Warbler During the early morning and evening hours of 21 and 22 august 1983 an unknown bird song was heard from bushes along the skating-rink of Schiermonnikoog, Friesland. The song resembled the jingling song of a Serin *Serinus serinus* but only lasted a few seconds. The bird kept in dense cover and did not come into

sight. On the early morning of 23 August, however, it was seen by a dozen observers and identified as a Grasshopper Warbler *Locustella naevia*. It was moving and foraging through the lower parts of a willow meanwhile uttering its song. While doing so, its bill was slightly opened and its throat vibrated but it did not adopt the upright posture characteristic of singing Grasshopper Warbler. Sometimes a repeated sharp call-note *chick* was heard. The bird showed a vaguely striped crown, unstreaked nape, heavily streaked mantle and scapulars, buffish underparts with a finely streaked breast sharply defined at the upper edge and long undertail-coverts with dark extremes. Its legs were pale yellowish. The rather dark underparts and streaked breast may be an indication that the bird was a juvenile (cf Ferguson-Lees *et al* 1983, Svensson 1975). It was last heard on 24 August.

I found only two references to this song type of Grasshopper Warbler. Norris (1977) described a similar song heard at Wendover, Buckinghamshire, Great Britain, in July 1976 and Milbled (1978) heard this song type near Cape Griz Nez, France, in September 1971. In the editorial comment on Norris' observation, K E L Simmons suggested that this song may be the subsong of a juvenile. The song of the Schiermonnikoog bird was not very soft but quite loud and clear, typical of its own and by no means reminding of the well-known churring of Grasshopper Warbler. Since it was not the first time that this song type was noticed, it may be less unusual than presumed till now.

samenvatting

ONGEWONE ZANG VAN SPRINKHAANRIETZANGER Van 21 tot en met 24 augustus 1983 werd op Schiermonnikoog Fr een ongewone zang gehoord van een Sprinkhaanrietzanger *Locustella naevia*. De zang leek op die van een Europese Kanarie *Serinus serinus* maar duurde veel korter. Een dergelijke zang was eerder vastgesteld in Frankrijk en Groot-Brittannië.

references

- FERGUSON-LEES, J, WILLIS, I & SHARROCK, J T R 1983 *The Shell guide to the birds of Britain and Ireland*. London.
 MILBLED, T 1978 Unusual song of Grasshopper Warbler. *Br Birds* 71: 139.
 NORRIS, A S 1977 Unusual song of Grasshopper Warbler. *Br Birds* 70: 502-503.
 SVENSSON, L 1975 *Identification guide to European passerines*. Second edition. Stockholm.

Karel A Mauer, Hengelostraat 85, 1324 GV Almere-Stad

Kleine Zwartkop te Eemshaven in mei 1983 Op 13 mei 1983 hielden Henk van den Brink, Enno Ebels, Gernant Magnin en Erik van Ommen een big-day in de provincie Groningen. Er werd een nieuw provincierecord van 145 soorten gevestigd. Bovendien werd er die dag om c 17:00 te Eemshaven een mannetje Kleine Zwartkop *Sylvia melanocephala* in

definitief (= volwassen) kleed ontdekt. De vogel hield zich op in enkele alleenstaande wilgjes in een omdijkt drassig terrein. Tot in de avond-schemering werd hij door een 15-tal vogelaars gezien en werden er enkele foto's gemaakt.

Aanvankelijk was de Kleine Zwartkop vrij onrustig en wipte veelvuldig met de staart. Tegen de avond zat de vogel vaak bewegingloos onder in een wilg. Af en toe vloog hij naar het riet. Er werd geen geluid gehoord. De volgende dag kon hij niet meer worden teruggevonden.

14-15 Kleine Zwartkop *Sylvia melanocephala*, mannetje in definitief (= volwassen) kleed, Eemshaven, Groningen, mei 1983 (Arnoud B van den Berg).

VERENKLEED Bovenkop en oorstreek gitzwart; kin en keel scherp begrensd grauw-wit. Mantel, schouders, rug en stuit egaal lichtgrijs. Borst grauwwit, naar onderen toe geleidelijk grijzer wordend; flanken grijs als bovendelen. Vleugel grijs met lichte randen

aan slagpennen. Staart bruinzwart met witte zijden; staart contrasterend met lichtere stuit.

NAAKTE DELEN Iris roodbruin; oogring rood. Snavel donker met hoornkleurige basis aan ondersnavel. Poot bruin met rode zweem.

Dit was het tweede geval van de Kleine Zwartkop voor Nederland en de eerste voorjaarswaarneming. Het eerste geval betrof een overwinterend mannetje dat van 14 december 1980 tot 22 februari 1981 in een tuin te Amsterdam Nh werd waargenomen (ter Haar & Kramer 1981).

summary

SARDINIAN WARBLER AT EEMSHAVEN IN MAY 1983 On 13 May 1983 a male Sardinian Warbler *Sylvia melanocephala* in definitive (= adult) plumage was observed and photographed at Eemshaven, Groningen. This was the second record for the Netherlands, the first being a male wintering at Amsterdam, Noordholland, in the winter of 1980/81.

verwijzing

TER HAAR, G J & KRAMER, T 1981 Kleine Zwartkop in Amsterdam in winter van 1980/81. *Dutch Birding* 3: 102-103.

Erik van Ommen, Lamanstraat 5b, 9724 NS Groningen

Bladkoninkje te Hoogeveen in winter van 1974/75 In de zachte winter van 1974/75 werd in het Zuiderpark te Hoogeveen Dr een vogel waargenomen die aanvankelijk Grauwe Fitis *Phylloscopus trochiloides* werd genoemd en pas na recent onderzoek als Bladkoninkje *P inornatus* kon worden gedetermineerd. Op 4 februari 1975 zagen L Bot, T Bot en Peter Nuyten de vogel voor de eerste keer. Het zangertje maakte een onbekend geluid dat in de voorafgaande weken al enkele keren was gehoord en dat werd beschreven als een tweedelig hoog-laag *wie-joe*. Op 2 maart werd een slaappleats van de vogel ontdekt in een dichte begroeiing van hulst en cotoneaster midden in het park. Later werd een tweede slaappleats ontdekt op c 500m van de eerste in een aanplant van sneeuwbes, forsythia en vlier tussen twee flatgebouwen. Na het vinden van de slaappleatsen werd de vogel vrijwel dagelijks geobserveerd. Op 3 april werd de vogel voor het laatst aangetroffen. In de loop van de tijd konden foto's en geluidsopnamen worden gemaakt. Het Bladkoninkje sliep op een hoogte van twee tot drie meter. Wanneer hij in de vroege schemering wakker werd, maakte hij een zacht aanhoudend geluid *gwi-gwi-gwi-gwi* dat deed denken aan het vleugelgeruis van een vliegende eend. Overdag zwierf de vogel volgens vaste routes rond in een gebied van ongeveer een vierkante kilometer. Hij was zeer beweeglijk en bevond zich meestal in dichte vegetatie van sneeuwbes, bergvlier, cotoneaster en hulst. Vaak zocht hij voedsel in vertakkingen of bladknopjes maar hij ving ook mugjes op vliegenvanger-achtige wijze.

VERENKLEED Vaalgroene kruinstreep; donkergroene laterale kruinstreep; dunne donkere oogstreep; vuilwitte wenkbrauwstreep, vooral duidelijk achter het oog; wangen donker gevlekt; keel wit. Nek donkergroen; mantel en rug vaalgroen. Borst, buik en flanken vuilwit. Tertials met duidelijke vuilwitte randen; een brede vleugelstreep gevormd door vuilwitte randen op de toppen van de grote vleugeldekveren. Staartpenen donker met laterale vuilwitte randen.

16 Bladkoninkje *Phylloscopus inornatus*, Hoogeveen, Drenthe, maart 1975 (E Bernardus).

Een van de redenen waarom aanvankelijk aan een Grauwe Fitis werd gedacht was dat de roep alleen leek op die zoals in de door mij geraadpleegde veldgidsen beschreven voor de Grauwe Fitis. De geluidsopnamen lieten een grote overeenkomst horen met die van een Bladkoninkje dat in de winter van 1982/83 te Delft Zh werd waargenomen (cf Hazevoet 1983, Steinhaus 1984). Een andere reden was dat de vogel slechts één vleugelstreep liet zien. In de winter kan de bovenste vleugelstreep van het Bladkoninkje door sleet moeilijk te zien zijn of zelfs verdwijnen. De vleugelstreep van de Grauwe Fitis is smal of afwezig (Ferguson-Lees *et al* 1983). Voor determinatie als Bladkoninkje pleitten

voorts de lichte randen aan de tertials en de lichte middenkruinstreep. Dit was het eerste gedocumenteerde wintergeval van het Bladkoninkje voor Nederland.

summary

YELLOW-BROWED WARBLER AT HOOGEVEEN IN WINTER OF 1974/75 From January to 3 April 1975 a Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus* was observed, photographed and sound-recorded at Hoogeveen, Drenthe. Initially, it was misidentified as Greenish Warbler *P trochiloides* because of unacquaintance with its call and lack of upper wing-bar. It was the first documented winter record for the Netherlands.

verwijzingen

FERGUSON-LEES, J, WILLIS, I & SHARROCK, J T R 1983 *The Shell guide to the birds of Britain and Ireland*. Londen.

HAZEVOET, C J 1983 *Nederlandse vogels* 5. Cassette. Zeist.

STEINHAUS, G H 1984 Bladkoninkje te Delft in winter van 1982/83. *Dutch Birding* 6: 20-22.

Peter A Nuyten, Cremerstraat 50, 2032 KR Haarlem

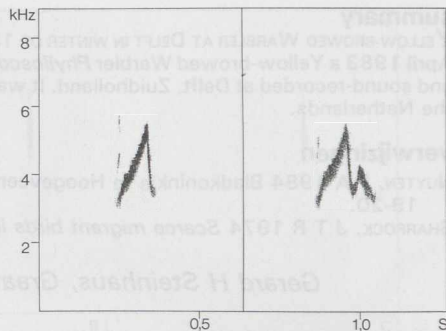
Bladkoninkje te Delft in winter van 1982/83 Van 7 december 1982 tot tenminste 10 april 1983 verbleef in de Delftse Hout bij Delft Zh een Bladkoninkje *Phylloscopus inornatus*. De vogel werd ontdekt door Caspar van Baarle. Op 24 januari werd hij opnieuw ontdekt door Eric Kortland die niet op de hoogte was van de eerdere waarneming. Daarna werd hij vrijwel dagelijks gezien. Aanvankelijk werd de vogel Grauwe Fitis *P trochiloides* genoemd omdat de waarnemers slechts één vleugelstreep zagen en de lichte randen aan de tertials over het hoofd werden gezien. In februari werd hij door een groot aantal waarnemers gezien en gedetermineerd als Bladkoninkje.

VERENKLEED Voorhoofd, kruin en nek olijfgroen; kruinstreep lichtgroen; duidelijke geelwitte wenkbrauwstreep; oogstreep donker, vooral achter oog; oogring vuilwit. Oorstreek, mantel, rug en schouders olijfgroen, lichter dan bovenkop; stuit olijfgroen, lichter dan rug. Onderdelen vuilwit, iets gelig op zijborst. Vleugels bruin met

groengele randen aan armpennen en geelwitte randen aan tertials; grote vleugeldekveren met smalle lichtgele punt, een onduidelijke korte vleugelstreep vormend. Staartpennen bruin met lichte randen.

NAAKTE DELEN Snavel donker met lichtere basis aan ondersnavel. Poot donkerbruin.

Meestal verried het Bladkoninkje zijn aanwezigheid door de roep. Deze klonk als *zieet* enigszins gelijkend op de roep van een Zwarte Mees *Parus ater*. Soms was de roep tweedelig *tsie-up* en een enkele keer zelfs driedelig. In de ochtend riep de vogel weinig. 's Middags riep hij meer en was daardoor gemakkelijker te vinden. In de avondschermering was de roepactiviteit het grootst. De vogel werd gewoonlijk aangetroffen rond

FIGUUR 1 Bladkoninkje *Phylloscopus inornatus* roep, Delftse Hout, Zuidholland, februari 1983 (C J Hazevoet).

een vijver die in februari enige weken was dichtgevroren. Het Bladkoninkje zocht zijn voedsel laag in de ondergroei waarbij hij zich op rusteloze wijze voortbewoog. Er werd meermalen geconstateerd dat hij zich bij een groepje Staartmezen *Aegithalos caudatus* aansloot waarmee hij een slaappleats deelde in een meidoorn.

Winterwaarnemingen van het Bladkoninkje in Noordwest-Europa zijn zeldzaam (cf Sharrock 1974). Dit was het tweede wintergeval voor Nederland dat kon worden gedocumenteerd met foto's en geluidsopnamen. Het eerste geval betrof een vogel te Hoogeveen Dr in de winter van 1974/75 (Nuyten 1984).

17 Bladkoninkje *Phylloscopus inornatus*, Delftse Hout, Zuidholland, februari 1983 (René van Rossum).

summary

YELLOW-BROWED WARBLER AT DELFT IN WINTER OF 1982/83 ...From 7 December 1982 until 10 April 1983 a Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus* was observed, photographed and sound-recorded at Delft, Zuidholland. It was the second documented winter record for the Netherlands.

verwijzingen

NUYTEN, P A 1984 Bladkoninkje te Hoogeveen in winter van 1974/75. *Dutch Birding* 6: 19-20.

SHARROCK, J T R 1974 *Scarce migrant birds in Britain and Ireland*. Berkhamsted.

Gerard H Steinhaus, Graaf Adolflaan 11-2, 3708 XA Zeist

In de winter van 1974/75 zou bij Wassenaar Zh een Grauwe Fitis zijn waargenomen (*Limosa* 49: 72-75, 1976). Onlangs is een nieuw onderzoek begonnen naar de identiteit van deze vogel (*Dutch Birding* 4: 142, 1982). Het vermoeden bestaat dat ook dit een Bladkoninkje was. Redactie.

Identification of Radde's and Buff-browed Leaf Warbler by voice The Radde's Warbler *Phylloscopus schwarzi* is difficult to separate from the Buff-browed or Streak-breasted Leaf Warbler *P armandii*, even in the hand (cf King *et al* 1975, Marshall & Pantuwattana 1968, Ticehurst 1938, Williamson 1967). The plumage differences mentioned in the literature are not constant and therefore not very useful in the field. According to Phil Round *pers comm*, the somewhat thicker bill and stronger legs of Radde's are perhaps the most useful differences with Buff-browed.

When birding in Thailand in February and March 1983, I found, however, the vocal differences between Radde's and Buff-browed Leaf Warbler striking. The latter has a bunting *Emberiza*-like *dzik* or *tick* and the former a soft and sharp *chuck* or *chack* (recalling Dusky Warbler *P fuscatus*) and a nervous twittering *pwit-pwit* or *prit-prit* (most frequently heard and constantly uttered when the bird is approached). I am of opinion that the safest way to separate Radde's from Buff-browed is by voice.

references

KING, B F, DICKINSON, E C & WOODCOCK, M W 1975 *A field guide to the birds of south-east Asia*. London.

MARSHALL, J T & PANTUWATTANA, S 1968 Identification of leaf warblers in Thailand. *Nat Hist Bull Siam Soc* 23: 1-8.

TICEHURST, C B 1938 *A systematic review of the genus Phylloscopus*. London.

WILLIAMSON, K 1967 *Identification for ringers* 2. Tring.

Jelle Scharringa, Steenen Camer 34, 3721 NC Bilthoven

FIGURE 1 **A** Buff-browed Leaf Warbler *Phylloscopus armandii* calls, Thailand, February 1983 (Jelle Scharringa). **B** Radde's Warbler *P. schwarzi* calls, Thailand, March 1983 (Jelle Scharringa). **C** Dusky Warbler *P. fuscatus* call, Knokke-Heist, Westvlaanderen, October 1982 (Arnoud B van den Berg).

brieven

Invasie van Sperweruil in westelijk Europa in herfst van 1983 In de herfst van 1983 vond in westelijk Europa een invasie plaats van de Sperweruil *Surnia ulula*. In zuidelijk Zweden waren tot eind november meer dan 1000 waarnemingen bekend. Er werden *c* 100 verkeersslachtoffers gevonden (*Anser* 22: 226, 1983). In Zuid-Noorwegen werden eind oktober alleen al bij Kristiansand 100 exemplaren geteld. In Denemarken werd op 11 september de eerste Sperweruil gezien en eind oktober waren er *c* 30 vogels aanwezig (*Fugle* 3 (5): 11, 1983). In december werden in Denemarken *c* 175 Sperweruilen geteld, vrijwel alle op Zeeland en in Noord-Jutland (*Fugle* 4 (1): 10, 1984). In Groot-Brittannië werd in september een exemplaar op Shetland gezien (*Scot Birds* 12: 279, 1983). In de BRD verbleef van oktober tot begin

18-19 Sperweruil *Surnia ulula*, BRD, november 1983 (Arnoud B van den Berg). 20
Sperweruil, BRD, februari 1984 (René Pop).

21 Sperweruil *Surnia ulula*, Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden, Zuidholland, april 1983 (Arnoud B van den Berg). Verzameld op 5 oktober 1920 te Amerongen, Utrecht.

maart een Sperweruil bij het vliegveld Münster-Osnabrück te Greven, Westfalen, op c 50 km van Enschede O. In België en Nederland werden tijdens de invasie geen Sperweruilen gemeld. De oorzaak van deze invasie was waarschijnlijk voedselschaarste. Rond Helsinki, Finland, vond ook van Oeraluil *Strix uralensis* en Laplanduil *S nebulosa* een invasie plaats (Lasse Laine *in litt*).

Van de vier Nederlandse gevallen van de Sperweruil worden er thans drie aan een revisie onderworpen door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna. Het overige geval betreft een op 5 oktober 1920 te Amerongen U verzameld exemplaar.

summary

INVASION OF HAWK OWL IN WESTERN EUROPE IN AUTUMN OF 1983 In the autumn of 1983 an invasion of Hawk Owls *Surnia ulula* took place in western Europe. The invasion was most prominent in Denmark, Norway and Sweden and involved hundreds of birds. Singles were reported from Westfalen, FGR, and Shetland, Great Britain. No records were received from Belgium and the Netherlands. A former Dutch record concerns a bird collected at Amerongen, Utrecht. Three other records are presently under review by the Dutch rarities committee.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid

DBA-vogelreis naar Kenia in winter van 1983/84 Van 23 december 1983 tot en met 8 januari 1984 hebben 18 personen deelgenomen aan de door Jan Mulder voor de stichting Dutch Birding Association georganiseerde vogelreis naar Kenia. Er werden 470 vogel- en 46 zoogdiersoorten waargenomen. Onder meer werd de zuidelijkste waarneming in Kenia gedaan van de Afrikaanse Zwaluwstaartwouw *Chelictinia riocourii*, het derde broedgeval voor Kenia van de Heuglins Renvogel *Rhinoptilus cinctus* vastgesteld en een kleine invasie van de in Kenia zeldzame Reuzenzwartkopmeeuw *Larus ichthyaetus* waargenomen. Voor de fotografen waren de grote aantallen steltlopers en 10 soorten sterns een hoogtepunt. De DBA wil Barry en Christine Taylor te Nairobi danken voor hun gastvrijheid. Voor verdere inlichtingen over deze reis kan men zich wenden tot Jan Mulder (Verlengde Koepellaan 9a, 2061 VD Bloemendaal, 023-274216).

22 Kuifstern *Sterna bergii* en Bengaalse Stern *S. bengalensis*, Kenia, januari 1984 (Jef de Ridder).

23 Reuzenzwartkopmeeuw *Larus ichthyaetus* in tweede basiskleed (= tweede winterkleed), Kenia, januari 1984 (Jan Mulder).

DBA-vogeldag op 4 februari 1984 te Antwerpen Op zaterdag 4 februari 1983 vond van 15:30 tot 21:00 te Antwerpen A de tweede door de stichting Dutch Birding Association georganiseerde vogeldag plaats. Er waren 100+ belangstellenden in het Rijks Universitair Centrum Antwerpen aanwezig. Het programma begon met een diaverslag van een vogelreis naar Mongolië en Siberië door Jowi de Roever. Daarna belichtte Arnoud van den Berg het voorkomen van de Duponts Leeuwerik *Chersophilus duponti* in Spanje. Ook ging hij in op de herkenning van deze geheimzinnige soort. Na de pauze volgde een lezing door Edward van IJzendoorn over de topografie van vogels. Vervolgens toonde Peter de Knijff een leerzame serie 'mystery birds' gevolgd door een bespreking van de kenmerken van de getoonde soorten. De dag werd besloten met een dialoog door Han Blankert over een aantal zeldzame en interessante vogels uit de afgelopen jaren uit België en Nederland.

DBA-vogeldag op 17 maart 1984 te Amsterdam Op zaterdag 17 maart 1984 vond van 13:00 tot 17:00 te Amsterdam Nh de derde door de stichting Dutch Birding Association georganiseerde vogeldag plaats. Het programma begon met een bijzonder leerzame lezing door Dirk Moerbeek over de topografie van vogels. Aan de hand van een groot aantal tekeningen en dia's besprak hij op uitstekende wijze het verenkleed van diverse vogelgroepen. Daarna deed Jan Mulder verslag van de DBA-vogelreis naar Kenia in december 1983 en januari 1984. Hierbij werden vaak uitstekende dia's van Paelearctische vogels vertoond. Na de pauze herhaalde Arnoud van den Berg op vaak humoristische wijze zijn lezing van Antwerpen over de Duponts Leeuwerik. Vervolgens vertoonde Jowi de Roever een serie dia's die hij tijdens een 14-daagse reis naar Israël in februari en maart 1984 had gemaakt. Hierbij passeerde in korte tijd een groot aantal Midden Oosten-specialiteiten de revue. De dag werd besloten door Edward van IJzendoorn die een aantal dia's vertoonde van zeldzame en interessante vogels uit de afgelopen twee jaar uit België en Nederland. Mede naar aanleiding van het succes van de vogeldagen te Amsterdam en Antwerpen heeft het DBA-bestuur besloten om minstens twee keer per jaar een dergelijke dag in Nederland en Vlaanderen te organiseren.

aankondigingen

19th International Ornithological Congress The 19th International Ornithological Congress will take place at Ottawa, Canada, from 22 to 29 June 1986. Klaus Immelmann is President and Henri Ouellet is Secretary General. The programme is being planned by an International Scientific Programme Committee chaired by J Bruce Falls. The programme will include plenary lectures, symposia, contributed papers (spoken and posters) and films. There will be a mid-congress free day. Pre- and post-congress excursions and workshops are planned in various interesting ornithological regions of Canada. Requests for information and application forms should be addressed to Henri Ouellet (Secretary General, XIX Congressus Internationalis Ornithologicus, National Museum of Natural Sciences, Ottawa, Ontario K1A 0M8, Canada).

Wader bibliographies Two new wader bibliographies have been published by the Ottenby Bird Observatory (PI 1500, 380 65 Degerhamn, Sweden). Volume 3 contains 1364 listed references to the genera *Calidris* and *Limicola*, and volume 4 contains 394 listed references to the genus *Phalaropus*. The prices (including shipping) are SKr 45 for volume 3 and SKr 25 for volume 4. The bibliographies can be ordered by remitting the amount to postal giro account 460322-1 (Stockholm) in the name of the Ottenby Bird Observatory. They can also be ordered by sending the amount by an International Bank Cheque or Money Order (made payable to the Ottenby Bird Observatory).

verzoeken

Raptor collisions with utility lines The US Bureau of Land Management, in co-operation with the Pacific Gas and Electric Company, is assembling all available published and unpublished information concerning collisions of raptors with power lines and other utility lines. Actual case histories, no matter how circumstantial or fragmentary, are needed. Please acknowledge that you have such information by writing to Richard L Olendorff (US Bureau of Land Management, 2800 Cottage Way, Sacramento, California 95825, USA). A form on which to record your information, will then be sent by return mail.

Voorkomen van Hermelijn, Wezel en Buningz in Nederland De Werkgroep Kleine Marterachtigen van de Vereniging van Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming VZZ onderzoekt het voorkomen van de Hermelijn *Mustela erminea*, Wezel *M. nivalis* en Buningz *M. putorius* in Nederland. Wie gegevens over waarnemingen en vondsten heeft, kan waarnemingsformulieren en instructies aanvragen bij Cecilia Bosman (VZZ Werkgroep Kleine Marterachtigen, Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Postbus 9517, 2300 RA Leiden). Men wordt verzocht te vermelden of men beschikt over de door het Staatsbosbeheer uitgegeven *Inventarisatieatlas voor flora en fauna van Nederland*. Als men deze niet heeft, dan gelieve men te vermelden uit welke gebieden de waarnemingen en vondsten afkomstig zijn.

vogelreizen

Vogelreis naar Mauretanië en Senegal in 1984 Van 1 tot 16 december 1984 wordt een reis georganiseerd naar de Banc d'Arguin, Mauretanië, en het Parc National du Djoud, Senegal. Deze reis wordt gemaakt met de stalen zeillogger de Sirius, een tweemaster van 40m lengte en 7m breedte, voorzien van zeer moderne apparatuur en comfortabele accommodatie voor 16 passagiers. Deze reis is voor vogelaars zeer interessant. Vanuit Nouadhibou, Mauretanië, vertrekt de Sirius naar de Banc d'Arguin waar enorme aantallen Palearctische steltlopers overwinteren. Ook komen hier grote aantallen Afrotropische waad- en zwemvogels voor. Na gedurende ongeveer een week dit gebied bezocht te hebben, gaat de reis zuidwaarts. Gedurende deze zeereis valt te genieten van vele zee- en kustvogels. Na ongeveer drie dagen wordt St Louis, Senegal, bereikt. Op c 30 km van St Louis, nabij de monding van de Senegal-rivier, ligt het Parc National du Djoud dat gedurende een aantal dagen bezocht zal worden. Hier bevindt zich onder andere de grootste pelikanenkolonie van West-Afrika. Het gebied heeft een bijzonder rijke fauna van vogels en zoogdieren. Vervolgens wordt per auto naar Dakar gereisd. Onderweg zullen nog enkele interessante vogelgebieden bekeken worden. Tenslotte vliegt men op 16 december van Dakar naar Amsterdam. Voor deze reis geldt een aantrekkelijke korting voor DBA-begunstigers. Hierdoor zal de reissom c f 3750 bedragen, inclusief maaltijden, vliegtickets enzovoorts. De reis vindt plaats bij een minimum van 10 deelnemers. Het maximum aantal deelnemers is 16. Boekingen dienen voor 1 juni 1984 te geschieden, een tijdige aanmelding is geboden. Voor inlichtingen en boekingen: Sirius, Postbus 16 682, 1001 RD Amsterdam, 020-250139.

Vogelreis naar Kaap Verdische Eilanden in 1985 Van 19 januari tot 2 februari 1985 wordt een reis georganiseerd naar de Kaap Verdische Eilanden. Ook deze reis wordt gemaakt met de Sirius. De Kaap Verdische Eilanden vormen een ornithologisch bijzonder interessant en nagenoeg onontgonnen gebied. Deze reis is voor vogelaars dan ook zeer interessant. Eerst wordt naar Dakar, Senegal, gevlogen. Hiervandaan vertrekt de Sirius voor de ongeveer drie dagen durende zeereis naar de Kaap Verdische Eilanden. Onderweg zijn vele zeevogels te zien alsmede verschillende soorten walvissen. Nadat er in de hoofdstad, Porto da Praia, is ingeklaard zullen de verschillende eilanden van de archipel bezocht worden. Hier bevinden zich grote zeevogelkolonies waar Atlantische Grijs Stormvogel *Pterodroma mollis*, Bulwers Stormvogel *Bulweria bulwerii*, Kuhls Pijlstormvogel *Calonectris diomedea*, Kleine Pijlstormvogel *Puffinus assimilis*, Bont Stormvogeltje *Pelagodroma marina*, Madeirastormvogeltje *Oceanodroma castro*, Roodsnavelkeerkringvogel *Phaethon aethereus* en Bruine Gent *Sula leucogaster* broeden. Ook komen er enkele endemische soorten voor zoals Kaap Verdische Gierzwaluw *Apus alexandri*, Raza Leeuwerik *Alauda razae* en Kaap Verdische Rietzanger *Acrocephalus brevipennis*. Ook bevinden zich in deze wateren mogelijk nog paarplaatsen van de Bulbrug *Megaptera novaeangliae*. Op 2 februari wordt teruggevlogen naar Dakar en vandaar naar Amsterdam. Deze reis betreft een unieke en avontuurlijke primeur. Niet eerder werden deze eilanden bezocht in het kader van een natuur- en vogelreis. Er geldt een aantrekkelijke korting voor DBA-begunstigers. Hierdoor zal de reissom c f 3750 bedragen, inclusief maaltijden, vliegtickets enzovoorts. De reis vindt plaats bij een minimum van 10 deelnemers. Het maximum aantal deelnemers is 16. Boekingen dienen voor 1 juni 1984 te geschieden, een tijdige aanmelding is geboden. Voor inlichtingen en boekingen: Sirius, Postbus 16 682, 1001 RD Amsterdam, 020-250139.

recente meldingen vogelreizen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en Vlaanderen beslaat hoofdzakelijk de maanden *oktober*, *november* en *december* 1983. De vermelde waarnemingen en gevallen zijn grotendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. De Nederlandse en wetenschappelijke namen en hun volgorde komen overeen met de 'Naamlijst van in België en Nederland waargenomen of vastgestelde vogelsoorten en hun ondersoorten' (*Wielewaal* 47: 363-376, 1981).

DUIKERS TOT VALKEN Op diverse plaatsen werden **IJsduikers** *Gavia immer* waargenomen. Zo zaten er exemplaren langs de Brouwersdam Zh (tweede helft van december), in de Eemshaven Gr (10-11 november en 11-17 december), te IJmuiden Nh (vanaf 13 november) en te Sassenhein-Zuid Gr (vanaf 25 december). Te Heerenveen Fr werd op 10 november een versuft **Stormvogeltje** *Hydrobates pelagicus* gevonden. De vogel die kort daarop in een vogelasiel overleed, bevindt zich thans in het Fries Natuurhistorisch Museum te Leeuwarden Fr. Het was de eerste vondst voor Friesland. Ook de vondst van een dood **Vaal Stormvogeltje** *Oceanodroma leucorhoa* te Losser O op 26 oktober was opmerkelijk. Dit was het derde geval voor Twenthe O. Er

24-25 IJsduiker *Gavia immer* in juveniel kleed, IJmuiden, Noordholland, december 1983
(Piet Munsterman).

werden diverse **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* gemeld: te Delfzijl Gr (20-21 december), IJmuiden (gehele periode), Knokke Wvl (tot 8 oktober), Oostende Wvl (23 oktober en 8 november) en Westkapelle Z (19 november). De **Koe-reiger** *Bubulcus ibis* van Hoogkerk Gr werd op 8 oktober nog waargenomen. Op 15 december zat er een in de Carnisse Grienden Zh. **Grote Zilverreigers** *Egretta alba* verbleven bij Makkum Fr en in de Oostvaardersplassen Fl. Bovendien waren er exemplaren in De Bijland Gld (1 oktober), te Oorderen A (11 december) en op de Strabrechtse Heide Nb (2 november). Twee **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* vlogen op 21 oktober over Essen A. Op 1 en 29 oktober werd een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* waargenomen in Waterland Nh (respectievelijk te Durgerdam en Ransdorp). Mogelijk was dit de vogel van de Oostvaardersplassen (die daar op 13 augustus voor het laatst gezien werd). Te Anjum Fr werden op 3 december drie **Dwergganzen** *Anser erythropus* met gele kleuringen waargenomen. Op 28 december zaten er bovendien twee te Damme Wvl. Van de **Sneeuwgangs** *A caerulescens* waren er gevallen tussen Ferwoude en Parrega, Heeg en Idsegahuizum Fr (maximaal twee), Flevoland (op 17-18 december drie (waaronder twee jongen) en op 21-28 december vijf (waaronder drie jongen) in het weilandgebied bij Harderwijk Gld), Mortsel A, Workum Fr (op 7 december zes) en Wuustwezel A. Op 29 oktober zat er een **Canadese Gans** *Branta canadensis* langs de Ibisweg in Flevoland en op 14 december vier te Veessen Gld. **Roodhalsganzen** *B ruficollis* pleisterden in de Lauwersmeer (in november en december respectievelijk twee en drie) en op Wieringen Nh (vanaf 24 december een jonge vogel tussen de Rotganzen *B bernicla* bij Hippolytushoef). Bovendien zaten er exemplaren te Damme (11 december) en op de Haringvretter Z (8 november tussen Smienten *Anas penelope*). In het Noordzeekanaal bij Velsen Nh vertoefde op 8 december weer een mannetje **Tafeleend x Kuifeend** *Aythya ferina x A fuligula*. De **Ringsnaveleend** *A collaris* van Roermond NL werd op 19 november weer waargenomen. Dit voor de derde achtereenvolgende winter. De volgende **Witoogenden** *A nyroca* werden ons gemeld: vanaf 31 oktober bij De Blocq van Kuffeler Fl, op 24

26 Steppearend *Aquila rapax* in predefinitief (= onvolwassen) kleeed, Zeven Heerlijkheden Heide bij Postel, Antwerpen, december 1983 (Arnoud B van den Berg).

december bij de Clauscentrale NL, vanaf 23 november bij Delfzijl, op 5-6 november bij Katwijk aan Zee Zh, op 10 november te Knokke, van 17 december tot 26 januari in de E10-putten te Meer-Minderhout A en op 25 september te Ter-Wisch Gr. De waarneming van een **Zwarte Wouw** *Milvus migrans* op 8 november te Beerse A was laat. Op 12 november werd een **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* gezien op vier verschillende plaatsen langs de kust: bij Castricum Nh, in de Kennemer- en AW-duinen Nh en bij Katwijk aan Zee. Bovendien waren er exemplaren op 1 oktober op Terschelling Fr, op 13 november in Flevoland, rond half november in de Millingerwaard Gld, op 19 november op Vlieland Fr, op 7-10 december in de Wieringermeer Nh en op Wieringen, op 17 en 21 december in het Lauwersmeergebied, op 22 december in Het Zwin Wvl, op 28 december te Delfzijl en in eind december weer op Terschelling (twee). Een **Steppearend** *Aquila rapax* (= *A nipalensis*) pleisterde van 14 tot 27 december op de Zeven Heerlijkheden Heide bij Postel A. Dit was het eerste geval voor België en het tweede voor de Benelux. Te Zedelgem Wvl werd op 7 november een juveniele **Steenarend** *Aquila chrysaetos* gemeld. Op 1-7 oktober zat er een **Roodpootvalk** *Falco vespertinus* in Het Zwin.

RALLEN TOT ALKEN Op 11 december werd bij Grouw Fr een late **Kwartelkoning** *Crex crex* vastgesteld. De *Avifauna van Nederland* (1970) vermeldt slechts drie decembergevallen. De **Kraanvogel** *Grus grus* van Den Nul O verplaatste zich; in de derde en vierde week van december zat hij bij Heino O. Vanaf half oktober tot eind november zat er bovendien een op Texel Nh. Langs de Oostvaardersdijk Fl werd op 29 oktober een **Steppevoorkstaartplevier** *Glareola nordmanni* waargenomen. Bijzonder opmerkelijk was de waarneming van een **Sporekievit** *Hoplopterus spinosus* van 23 tot 30 oktober in de Maasvallei bij Kotem BL (tegenover Elsloo NL). Dit was het eerste geval voor België en de Benelux. De **Amerikaanse Gestreepte Strandloper** *Calidris melanotos* van Serooskerke Z was op 9 oktober nog aanwezig. Op 1 november werd op de Diemerzeedijk bij Diemen Nh een **Poelruiter** *Tringa stagnatilis* waargenomen. Een **Oeverloper** *Actitis hypoleucos* verbleef van 11 december tot 2 januari te IJmuiden. Van de **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* waren er waarnemingen in de Groot Duivendrechtse Polder Nh (op 4 oktober twee en

op 25 oktober nog een), te Knokke (van 30 september tot 2 oktober) en op de Zuidwaard bij Makkum (op 24 september). **Rosse Franjepoten** *P. fulicarius* zaten te IJmuiden (van eind oktober tot begin november) en Overschie Zh (derde week van oktober). Interessant was de vondst van een dode **Kleinste Jager** *Stercorarius longicaudus* in definitief (= volwassen) kleeed langs de Knardijk Fl op 1 november. Op het Kornwerderzand Fr werd op 9 oktober een dode juveniele **Grote Jager** *S. skua* gevonden. De vogel bleek als nestjong te zijn geringd op Foula, Schotland. Minstens vijf **Vorkstaartmeeuwen** *Larus sabini* passeerden Terschelling op 8 oktober; op 9 oktober bovendien een Schiermonnikoog Fr. Te Lelystad-Haven FL (een) en op de Maasvlakte Zh (enkele) zaten de gehele periode **Geelpootmeeuwen** *L. cachinnans*. Bovendien waren er waarnemingen te Bredene Wvl (11 december), Doel Ovl (15 oktober), IJmuiden (29 oktober), Knokke (9 november), Snaaskerke Wvl (10 oktober: twee), Wenduine - De Haan/Klemskerke Wvl (2 oktober: drie) en Zeebrugge Wvl (29 december). **Kleine Burgemeesters** *L. glau-*

27 Rosse Franjepoot *Phalaropus fulicarius* in eerste basiskleeed (= eerste winterkleeed), Overschie, Zuidholland, oktober 1983 (René Pop).

28 Geelpootmeeuw *Larus cachinnans* in definitief basiskleed (= adult winterkleed) met Zilvermeeuw *L. argentatus* in definitief basiskleed, Lelystad-Haven, Flevoland, december 1983 (Dirk Moerbeek).

coides in eerste basiskleed (= eerste winterkleed) pleisterden in Amsterdam Nh (op en bij Het IJ) van 1 december tot 7 januari, te Borsele Z vanaf eind december, te Camperduin Nh vanaf 31 december en te Lauwersoog Gr vanaf 15 december. Er werden

slechts weinig **Grote Burgemeesters** *L. hyperboreus* gemeld. Op 16 december zat er een vogel in eerste basiskleed in Amsterdam-Noord. Verder was er een exemplaar in eerste basiskleed te Maria-kerke Wvl (9 november) en een in definitief

29 Kleine Burgemeester *Larus glaucooides* in eerste basiskleed (= eerste winterkleed), Amsterdam, Noordholland, januari 1984 (Robert Heemskerck).

kleed te Oostende (17 december). Te IJmuiden verbleef van 18 tot 22 december een **Grote Stern** *Sterna sandvicensis* in eerste basiskleed. Winterwaarnemingen ten noorden van het Deltagebied zijn bijzonder schaars. Op 7-8 oktober werd in de haven van Harlingen Fr een **Witwangstern** *Chlidonias hybridus* in eerste basiskleed waargenomen. Langs de kust doken diverse **Kleine Alken** *Alle alle* op. Zo waren er exemplaren in de Eemshaven (29-31 oktober en 2 november), te IJmuiden (16 oktober en 2 november), te Kijkduin Zh en op Ockenrode Zh (8 december) en op Texel (29 oktober).

IJSVOGELS TOT GORZEN Op de Noordwaard bij Makkum werd op 23 oktober een **Hop** *Upupa epops* gezien. Een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* werd op 9 oktober in de HW-duinen Zh waargenomen. Dit was de eerste veldwaarneming en tevens het zesde geval voor Nederland. In De Bijland zaten op 23 november twee **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris*. Van 16 tot 18 oktober werd te Anjum een juveniele **Roodstuitwaluw** *Hirundo daurica* waargenomen. Dit was het vierde geval voor Nederland. Er waren slechts weinig meldingen van de **Grote Pieper** *Anthus*

30 Grote Stern *Sterna sandvicensis* in eerste basiskleed (= eerste winterkleed), IJmuiden, Noordholland, december 1983 (Arnoud B van den Berg). **31** Kleine Alk *Alle alle*, IJmuiden, Noordholland, november 1983 (Arnoud B van den Berg).

novaeseelandiae. Op 8 november werd er een late op Schiermonnikoog waargenomen. Bovendien was er op 23 november nog een melding langs de Torenvalkweg in Flevoland. Te Westenschouwen Z werd op 13 november een bijzonder interessante pieper gevangen. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen of het vermoeden juist is dat het een **Blyths Pieper** *A godlewskii* is geweest. De vogel bevindt zich thans in het Zoölogisch Museum te Amsterdam. De Blyths Pieper broedt in Centraal-Azië en is tot nu toe slechts twee keer in Europa vastgesteld. Uitzonderlijk laat was het verblijf van een juveniele **Duinpieper** *A campestris* van 12 november tot 10 december in het Westelijk Havengebied van Amsterdam. Op 2 oktober werd te Camperduin een **Roodkeelpieper** *A cervinus* waargenomen. Een **Pestvogel** *Bombycilla garrulus* verbleef op 13 november in Hoogezand Gr terwijl er op 20 november zeven in Makum zaten. Vanaf 13 oktober verbleef er weer een **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* in de AW-duinen. Op 29 oktober werd een te Birdaard Fr waargenomen. Een mannetje **Blauwstaart** *Tarsiger cyanurus* liet zich op 4 november bestuderen te Etterbeek B. Dit zou het eerste geval voor België zijn en het tweede voor de Benelux. Op 13

32 Kleine Vliegenvanger *Ficedula parva* in juveniel kleeid, Maasvlakte, Zuidholland, oktober 1983 (*René Pop*). **33** Roodstuitzwaluw *Hirundo daurica* in juveniel kleeid, Anjum, Friesland, oktober 1983 (*Peter Venema*).

34 Rose Spreeuw *Sturnus roseus* in juveniel kleed, Vlieland, Friesland, september 1983
(H M van Eck).

november werd een **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* gehoord te Ploegsteert Wvl. Drie **Waaierstaarrietzangers** *Cisticola juncidis* werden waargenomen op 22 oktober en 5 en 12 november te Antwerpen-Blokkersdijk A. Op 10 oktober zat er een **Sperwergrasmus** *Sylvia nisoria* in Alkmaar Nh en op 30 oktober werd er een gevangen te Wasse naar Zh. Er waren drie gevallen van de **Pallas' Boszanger** *Phylloscopus proregulus*: een waarneming te Scheveningen Zh op 2 oktober en vangsten op Ameland Fr en te Haskerhorne Fr op 29 oktober. Ongeveer 10 **Bladkoninkjes** *P inornatus* werden gemeld. Zo waren er vogels op Ameland, te Castricum (vangst op 21 oktober), op de Maasvlakte, te Oostvoorne Zh (vangst op 21 oktober) en op Terschelling (minstens drie exemplaren van 7 tot 14 oktober en een vangst op 15 oktober). Opmerkelijk was de vangst van een Bladkoninkje te Loosdrecht U op 9 oktober. **Kleine Vliegenvangers** *Ficedula parva* verschenen op Ameland op 8 (twee vangsten) en 18 oktober (vangst), op de Maasvlakte op 29 oktober en op Terschelling van 11 tot 15 oktober. Twee **Taigaboomkruipers** *Certhia familiaris* werden gevangen: op 5 okto-

ber een te Lopikerkapel U en op 11 oktober een op Ameland. Van de **Buidelmees** *Remiz pendulinus* waren er vangsten in De Bijland (26 september) en te Lierop Nb (17 september). De waarneming van een exemplaar op 1-2 oktober in De Geul was het eerste geval voor Texel. Op 5 oktober was er een melding te Maarssen U. In Flevoland werden ook in oktober nog geregeld vogels waargenomen. (In de eerste helft van augustus werden in het Zwarte Meer O niet minder dan 16 Buidelmezen gevangen.) Een klein aantal meldingen van de **Notekraker** *Nucifraga caryocatactes* bereikte ons. Op 6 november werd er een goed gezien op de Noord-Veluwe Gld. Een juveniele **Rose Spreeuw** *Sturnus roseus* werd op 6 september gevangen op Vlieland. Dit was reeds het vijfde geval voor dit waddeneiland. Op de Rottumerplaat Gr werd op 24 september een juveniele **Roodmus** *Carpodacus erythrinus* gevangen. Op 2 oktober werd er een **Bosgors** *Emberiza rustica* gezien te Lauwersoog. Te Westenschouwen was op 21 oktober een vangst. Tenslotte werd op 9 november te Lauwersoog een **Dwerggors** *E pusilla* gezien.

J J (Han) Blankert, Staalwijkstraat 17, 2313 XP Leiden
Gerard H Steinhaus, Graaf Adolflaan 11-2, 3708 XA Zeist

dutch birding

editorial address

Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam (020-235049).

editors

Arnoud van den Berg, Han Blankert, Kees Hazevoet, Edward van IJzendoorn, Dirk Moerbeek, Gerald Oreel & Rombout de Wijs.

photographic editor

René Pop, Oosterstraat 28, 3134 NR Vlaardingen (010-341128).

photo-acquisition

Jan Mulder, Verlengde Koepellaan 9a, 2061 VD Bloemendaal (023-274216).
René Pop, Oosterstraat 28, 3134 NR Vlaardingen (010-341128).

lay out & production

Karel Mauer, Hengelostraat 85, 1324 GV Almere-Stad (03240-33398).

Dutch Birding (quarterly journal of the Stichting Dutch Birding Association with issues in March, June, September and December) publishes papers and notes on the morphology and the distribution and movements of birds in the Netherlands and Flanders and elsewhere in the Palearctic Region (and in other zoogeographical regions). It also publishes notes on the behaviour of birds.

stichting dutch birding association

address

Stichting Dutch Birding Association, Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn.

board

chairman: Edward van IJzendoorn (020-727239); secretary: Peter de Knijff (01720-92186); treasurer: Gerard Steinhaus (03404-17149); Kees Tiemstra (03455-2174).

The rate of an annual subscription to *Dutch Birding* amounts to a minimum of DFL 27,50 (Netherlands) or BF 500 (Belgium and Luxembourg). Subscribers outside these countries should pay a minimum of US \$ 15 or an equivalent amount in any currency at current exchange rates. The amount should be remitted to postal giro account 4148343 in the name of the Stichting Dutch Birding Association (Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn). It can also be remitted to bank account 549332065 of the ABN Bank (Amsterdam) in the name of the Stichting Dutch Birding Association or to bank account 59270888 of the National Westminster Bank (25 Square Market, Dover, Kent CT16, 1 NQ, UK) in the name of Anton van IJzendoorn.

Information, subscriptions, changes of address, complaints, advertisements and the like: Peter de Knijff, Stichting Dutch Birding Association, Postbus 473, 2400 AL Alphen aan den Rijn (01720-92186).

Copyright Stichting Dutch Birding Association 1984. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2828.

dutch birding

jaargang 6 nummer 1 maart 1984 volume 6 number 1 March 1984

artikelen

- 1 Occurrence of Sociable Plover in western Europe *Arnoud B van den Berg*
- 9 Ringvangst van Grote Grijs Snip te Holwerd in mei 1983 *Klaas Koopman & Eddy Wijmenga*

mystery photographs

- 13 Mystery photographs 12: Laughing Gull *Peter J Grant*

mededelingen

- 15 Duinpieper te Amsterdam in november en december 1983 *Menno Huizinga & Willem van der Waal*
- 16 Unusual song of Grasshopper Warbler *Karel A Mauer*
- 17 Kleine Zwartkop te Eemshaven in mei 1983 *Erik van Ommen*
- 19 Bladkoninkje te Hooogeveen in winter van 1974/75 *Peter A Nuyten*
- 20 Bladkoninkje te Delft in winter van 1982/83 *Gerard H Steinhaus*
- 22 Identification of Radde's and Buff-browed Leaf Warbler by voice *Jelle Scharringa*

brieven

- 23 Invasie van Sperweruil in westelijk Europa in herfst van 1983 *Arnoud B van den Berg*

dba-nieuws

- 26 DBA-vogelreis naar Kenia in winter van 1983/84
- 27 DBA-vogeldag op 4 februari 1984 te Antwerpen
- 27 DBA-vogeldag op 17 maart 1984 te Amsterdam

aankondigingen

- 28 19th International Ornithological Congress
- 28 *Wader bibliographies*

verzoeken

- 28 Raptor collisions with utility lines
- 28 Voorkomen van Hermelijn, Wezel en Bunzing in Nederland

vogelreizen

- 29 Vogelreis naar Mauretanië en Senegal in 1984
- 29 Vogelreis naar Kaap Verdische Eilanden in 1985

recente meldingen

- 30 Recente meldingen: oktober, november en december 1983 *J J (Han) Blankert & Gerard H Steinhaus*
-